

Ps.100; vr/antw.81; Ps.32:1; 1Kor.11:17-34; Gk125; Gk45; Gk139:3,6; OLB456

Voor wie is de maaltijd van de Heer?

1. In de meeste N.G.K.-en en een aantal GKv-kerken vieren kinderen het Avondmaal mee. In coronatijd hebben kinderen regelmatig het Avondmaal thuis mee gevierd. Wat vind je hiervan? Hoe vind je een viering als je kind niet mee doet? Wat vinden kinderen er zelf van? Genoeg ontwikkelingen en vragen om eens bij stil te staan.
2. Het grote argument om kinderen niet toe te laten aan de Avondmaalstafel is de gedachte uit 1Korinthe 11, namelijk 'want wie eet en drinkt maar niet beseft dat het om het lichaam van de Heer gaat, roept zijn veroordeling af over zichzelf'. In een bekend Catechisatieboek 'Het Woord vooraf' sluit de vraag 'kinderen of jongeren aan het Avondmaal' af met 'de voordelen en nadelen moeten tegen elkaar worden afgewogen'.
3. Het is bijzonder dat onze kerkelijke traditie heel erg gewend is aan het feit dat kinderen niet aangaan, terwijl in de geschiedenis het beeld veel meer divers is. In de Didachè (uit het jaar 150) lees je: 'Avondmaal is voor gedoopten'. In de vierde eeuw was het gewoonte dat kinderen werden toegelaten. Er was zelfs 'zuigelingencommunie'. Augustinus (354-430) vond deelname van de kinderen belangrijk. Vanwege de 'transsubstantiatieleer' veranderde het. Want brood en wijn zijn dan echt Christus. Dat maakt huiverig en voorzichtig. Je moet wel kunnen onderscheiden. Daarna wil Huss wel weer dat ze meedoen. Dan komt met Calvijn de lijn dat er geen kinderen aan het Avondmaal worden toegelaten. Pas als ze goed kunnen onderscheiden waar het op aankomt mogen ze meedoen, en dat is in die tijd rondom 12 jaar. Wij volgen Calvijn.
4. In 1Korinthe 11 gaat het er om dat mensen het lichaam en het bloed van Christus niet serieus nemen omdat ze het lichaam van Christus (de gemeente) niet serieus nemen. Ze waren geen gemeenschap samen en wachten niet eens meer op elkaar bij de liefdemaaltijd. Dat was de zonde! Geloof (verticaal) zonder gemeenschap (horizontaal) is een leugen. Een kind dat 'niet alles begrijpend' meeviert is hier niet mee te vergelijken. Bij de Pesach-viering was het kind erbij en deed actief mee. Het 'laatste Avondmaal' vierde Jezus niet met zijn gezin maar met zijn discipelen. De Bijbel geeft geen sluitend antwoord op de vraag of kinderen wel of niet mee mogen vieren.
5. Ik kan leven met hoe het nu is en neig naar de situatie dat kinderen mee aan tafel mogen gaan. Belangrijk is bij zulke punten met elkaar in gesprek te gaan. Kijken of we aspecten over het hoofd zien. En uiteindelijk samen – al dan niet met de kinderen - vol ontzag voor Jezus, vol besef van je eigen schuldige bestaan, de genade vieren met brood en wijn. Hij voor ons. Tot Hij komt en de maaltijd van bruid en Bruidegom begint!

Gesprekspunt, kind-fragment, citaten, Bijbelrooster

1. Ik ben benieuwd of het een 'heikel onderwerp' voor je is of helemaal niet. Of je er in je leven al vaak over na hebt gedacht, of niet. Overweeg je (lang geleden ingenomen?) standpunt nog eens! En heb het er samen over. Met verschillende generaties...
2. 😊😊😊😊 voor de kinderen: d . nk je er w . l . . ns o . er na d . t j . . w ouders wél Avondmaal v . . ren en jij n . . t? W . t v . nd je ervan? Beg . ijp je d . t? In . lk gev . l zegt J . zus te . en de disc . p . len: l . . t de kin . eren tot Mij k . men! G s!
3. 'Kinderen zijn op een *kinderlijke* manier in staat tot geloven, met het daarbij horende gedenken, verkondigen en toetsen. Dit wordt wel 'naar de maat van hun mogelijkheden' genoemd. We erkennen dat de Geest van God ook in kinderen werkt en hen kan leren geloven op een manier die ouderen kan verrassen of zelfs beschamen'
4. 'Met een herinnering aan het traditionele verhaal van het laatste avondmaal, legt Paulus nu nader uit dat de Heer zelf erbij aanwezig is wanneer de maaltijd gevierd wordt. Hij is er niet bij als geest uit het verleden, of in het verlangen naar zijn toekomstige terugkeer, maar hij is daadwerkelijk aanwezig in en door het 'gedenken' van zijn dood'
5. **Bijbelrooster: zondag** Jes.25:6-12; **maandag** Ex.12:1-28; **dinsdag** Mar.10:13-16 + Hand.2:39; **woensdag** 1Kor.10 (16-17); **donderdag** Op.3:14-22; **vrijdag** Op.19:6-10; **zaterdag** Luc.22:14-30. **Liefhebbers:** DL.I,17; Art.35 NGB; Ex.24:6-11 (11)

Ps.100; vr/antw.81; Ps.32:1; 1Kor.11:17-34; Gk125; Gk45; Opw.705; OLB456

Voor wie is de maaltijd van de Heer?

Blok 1. Het zou mooi zijn, wat mij betreft, als we dit onderwerp niet opeens heel spannend vinden. Niet direct labels als Schriftgetrouw of niet, hellend vlak. Als de kinderen aan het Avondmaal gaan, dan stap ik op. Of andersom: als ze niet aangaan, houd ik het voor gezien. Dat zijn te grote woorden. Begrijpelijk vanuit onrust, vanuit zorg, maar niet terecht. Laten we gewoon eens rustig kijken naar iets heel moois: het Avondmaal. Waarvan de Here Jezus zei dat het gevierd moet worden totdat Hij komt. Zichtbaar, tastbaar, te proeven is Hij die voor zijn gemeente zal blijven zorgen, ook na zijn vertrek.

De vraag die we vanmiddag stellen is voor wie de maaltijd van de Heer is. Specifieker: of er ook plaats is voor kinderen aan het Avondmaal.

In veel NGK-kerken waar wij in 2023 een mee worden vieren de kinderen mee. Dus we zullen het daar dan samen vaker over moeten hebben. De mooie kerkelijke praktijk van eenwording dwingt ons ertoe. Er zijn ook al verschillende GKv-kerken waarbij de kinderen meedoen aan het Avondmaal.

Waarom hebben ze dat gedaan? Voortschrijdend inzicht? Gemakzucht? Behoefte aan gelijkschakeling van iedereen? Een versnellende factor is de 'corona-tijd' geweest. Waarbij mensen thuis kerkdiensten volgden en waarbij soms ook thuis het Avondmaal werd gevierd. Dan wordt de drempel laag/lager om het als gezin te doen.

Ik ben wel benieuwd hoe het hier bij ons leeft, hoe het voor jou is die hier vanmiddag in de kerk zit. Houd deze vraag je bezig? Leeft het voor je? Of helemaal niet? Heb je er in je leven regelmatig bij stil gestaan? Al dan niet levend in een gezin met kinderen? Heeft het wel eens zeer gedaan? Heb je wel eens zuur gekeken? Of niet? En heb je het wel eens gehoord van de/je kinderen hoe zij het vinden? Of heb je zelf nog herinneringen aan de tijd dat je kind was en je ouders aangingen?

(Misschien even een rondje)

Genoeg vragen, genoeg ontwikkelingen om er eens bij stil te staan samen. Daarbij is het goed om te noemen dat de HC wel de vraag stelt 'moeten de kinderen gedoopt worden?' maar niet de vraag stelt 'moeten de kinderen het Avondmaal vieren?'

Blok 2. Van oudsher was het grote argument om kinderen niet mee te laten vieren de kans dat je jezelf een oordeel eet en drinkt als je niet goed beseft waar het over gaat.

En een kind is niet in staat om dat te overzien dus moet je hen niet mee laten doen. Het was dus vooral beschermend bedoeld voor de kinderen. Maar ook voor iedereen! Denk erom: Avondmaal vieren is geen kleinigheid! Je loopt risico's. En dat is ook zo. En zo wordt de heiligheid en de ernst vooral benadrukt. Heilig Avondmaal, een briefje meenemen als je ergens anders mee wilt vieren. Voor wie is de maaltijd van de Heer? Niet voor hen die lid zijn van een andere kerk als de onze. Voor wie is de maaltijd van de Heer? Niet voor hen die geen Avondmaalsbriefje hebben meegenomen als ze lid zijn van een andere zusterkerk.

Ik heb wel mensen afgehouden die oprechte christenen waren maar hun briefje waren vergeten.

We spraken meer dan eens grote woorden waarvan we nu zeggen dat we ze niet waar kunnen maken.

Het zou ons sieren als we wat terughoudender worden met grote woorden!

Niet mee mogen doen als je van een andere kerk lid bent....

Iets wat ons gemeentelid Marije van der Vegt op dit moment in Canada meemaakt.

Hier belijdenis gedaan deze zomer, nog nooit avondmaal gevierd.

Nu stage in Canada en nu mag ze niet.

De ernst bij de viering is een goede zaak. Het kan ook te ver gaan.

Er zijn ook (zware) kerken, waar van de 1000 gemeenteleden er maar een handvol naar het Avondmaal gaan. Mensen die aan hun binnenkant ervaren hebben dat het echt voor hen is. Nogal subjectief. Je kunt er ook bijna niet over praten.

Maar wat gebeurt er dan in een geloofsgemeenschap als het gaat om het vieren van het Avondmaal?

De goede kant hiervan is dat we Avondmaal vieren serieus nemen.

Tegelijkertijd zijn we daar misschien andere aspecten wat mee kwijtgeraakt, die ook een plaats hebben bij de viering van het Avondmaal.

Het is ook een vreugdemaal, een liefdesmaal.

Het is een maaltijd van verbondenheid.

Het is een maaltijd van verwachting: verlangend uitzien.

Kortom: aan Avondmaal vieren zitten heel wat verschillende aspecten.

Waarbij het verbindende element is dat een gelovige gemeenschap Avondmaal viert in opdracht van de Heer zelf.

Waarbij het de vraag is of randkerkelijken, bijna-niet-gelovende-mensen en kinderen die het allemaal nog niet zo goed begrijpen, wel of niet mee moeten/mogen vieren.

Maar in dit hele gebeuren speelt ook de vraag mee of de Doop en het Avondmaal verschillende sacramenten zijn, voor wat betreft je eigen participatie.

Doop is de start. Het begint bij God.

Je wordt (tenslotte) gedoopt.

Dat is de inlijving in het verbond.

En daarna heb je de route onderweg en dan komt het Avondmaal aan de orde.

Dat is dan voedsel voor onderweg.

Je wordt gedoopt (passief, als je voorstander bent van de kinderdoop) en je viert zelf het Avondmaal. Wat is het verschil en wat is daar dan voor nodig?

Blok 3. Wij zijn in onze gereformeerde traditie gewend dat de kinderen niet meevieren.

En al heel snel denk je dan dat dit altijd zo geweest is.

Als wij zeggen dat iets altijd al zo is geweest bedoelen we daar nog wel eens mee: de afgelopen 30 jaar. Zolang wij ons kunnen herinneren. Zoals ook onze ouders het deden.

Dus 'altijd' is zeer betrekkelijk!

Bijzonder is het dat als je dat gaat onderzoeken, dat het niet waar is dat kinderen nooit hebben meegevierd.

Sterker nog: de lijn dat kinderen wel meevierden is sterker en vaker aan de orde dan dat kinderen niet mee zouden vieren.

Avondmaal voor kinderen, door de geschiedenis heen

In de eerste eeuwen deden de kinderen meestal mee.

Er was zelfs 'zuigelingencommunie'.

Gedoopte kinderen vierden het Avondmaal.

Ook de grote kerkvader Augustinus was voorstander van kinderen aan het Avondmaal.

De omslag kwam in de ene, ongedeelde kerk, toen de transsubstantiatieleer gangbaar werd in de kerk.

Brood en wijn worden echt Jezus Christus op het moment van de viering.
Brood en wijn veranderen in vlees en bloed.
En daarmee komt er veel meer ernst en huivering om de hoek kijken als voor die tijd.
Dat is ook de tijd dat de gewone kerkmensen de beker niet eens meer mochten vasthouden. Dat was voorbehouden aan de priester.
Bij de ingang van de kerk werd de ouwel/brood heel zorgvuldig bewaard en hele serieuze gelovigen namen hun hoed af voor de Here Jezus als ze de kerk binnenkwamen en de (bewaarde) ouwel/brood passeerden.
Het niet meevieren van kinderen heeft hier een belangrijke oorsprong.
Door een hoge, te hoge?, Avondmaalsvisie in de (RK)kerk van de Middeleeuwen.

Toen kwam Johannes Huss, die samen met Wycliff een soort 'vroegere Reformatoren' waren, in de 14^e /15^e eeuw.
De kerkelijke praktijken werden kritisch bekeken en uiteindelijk werd Huss ook weer een voorstander ervan dat kinderen het Avondmaal mee mogen vieren.
Daarna komt de Reformatie en in onze gereformeerde traditie, en ook in de Catechismus, merken we dat Johannes Calvijn heel veel invloed heeft gehad op ons denken.
Hij was vervolgens weer tegen kinderen aan het Avondmaal en vond dat ze wel de gave van het onderscheid moesten hebben.
Dat was in die tijd dan vaak een jaar of 12.
De tijd waarin kinderen naar de universiteit gingen en soms ook al heel jong trouwden.
Dus in zijn tijd gingen kinderen pas vanaf een jaar of 12 aan het Avondmaal.
Die leeftijdsgrens is langzaam maar zeker opgeschoven. Kinderen zijn langer jong dan vroeger en bij ons is de praktijk dat een enkeling met 16 jaar belijdenis doet en mee gaat vieren, en de meeste jongeren later of niet....

Blok 4. Tijd om nog eens op zoek te gaan in de Bijbel zelf.
Want al die belijdenisgeschriften en de kerkgeschiedenis zijn wel heel belangrijk maar altijd ondergeschikt aan de Schrift!
1Korinthe 11 is meestal het Bijbelgedeelte geweest waarbij de ernst van de viering aan de orde kwam. Je kunt jezelf een oordeel eten en drinken.
Heftige, dreigende woorden. Je moet wel weten wat je doet.
Met als gevolg dat in de zwaardere kerken geen kinderen maar ook veel volwassenen niet durven te vieren.
Wat is de strekking, de kern van dit Bijbelgedeelte?
In de gemeente van Korinthe gebeurde altijd veel.
Er waren veel gaven, er gebeurde van alles maar er was – mede daardoor? – ook veel trots en hoogmoed. En dat leidt altijd tot individualisme en tot gebrek aan gemeenschapszin.
Dat was ook te merken bij de Avondmaalsviering.
Het was een liefdesmaaltijd waarbij de rijkere meer meenamen dan zij zelf konden opeten, en zo kon en er mooi gedeeld worden en samen gegeten worden.
Onder de open hemel ben je allemaal gelijk. Besef je dat je dat wat je hebt ook maar gekregen hebt van de Heer, en deel je met elkaar.
Van harte, graag. En zo ben je samen gemeente van Jezus Christus.
Dat was uiteindelijk in die gemeente van Korinthe een bende geworden.
Ze wachten niet meer op elkaar. De rijke kwam soms volgevreten en bijna dronken aangeschoven en de arme met een hongerige maag.... Schande! Zonde!
Iets waar Paulus zware, beschuldigende woorden over uitspreekt.

Dit hele gedeelte benadrukt dat als je de Here Jezus serieus neemt, je ook de gemeente van Christus serieus moet nemen.
Als je verticaal serieus neemt, je geloof in God, maar laat dat niet doorwerken horizontaal, in je omgang met je medegelovigen, is je leven een leugen!
En Paulus laat dat heel mooi zien in 1Korinthe 11: 27 en 29.
Het lijkt een detail maar ik denk dat dit juist heel belangrijk is.
In 27 gaat het over schuldigen tegenover het lichaam en bloed van de Heer.

Daar wordt dus echt de Here Jezus zelf bedoeld.
En in 29 wie niet beseft dat het om het lichaam van de Heer gaat.
Dus hier zonder 'bloed' erbij. Dus hier gaat het over de gemeente die het lichaam van Christus is. Dat is de uitdrukking in de Bijbel.
Niet 'de gemeente is het lichaam en bloed van Christus'.

Dus hier in de Korinthe-gemeente gaat het om de ernstige zonde van het niet meer liefhebben van de broeder en zuster. Je gaat in je eentje voor het geluk, inclusief je geloof in God. Dat klopt van geen kant.
Dat moet ook ons vandaag waarschuwen.
Als je niet meer om je broer en zus geeft, stop dan ook maar met Avondmaal vieren.
Als je in staat van oorlog leeft met je broer of zus, stop dan met vieren!

Het lijkt mij de tekst overvragen als je deze specifieke situatie gaat toepassen op de vraag of kinderen wel of niet het Avondmaal mee mogen vieren.

Ik denk dat de Bijbel zelf geen rechtstreeks antwoord geeft op de vraag of kinderen wel of niet aan het Avondmaal mee mogen doen.
Dat is niet erg. Dat is met veel meer onderwerpen zo.
Dat betekent dat de N.T.-door de Geest geleide gemeente ook zelf mag nadenken over allerlei Bijbelse en anderen onderwerpen.
Wat de Bijbel betreft:
Vanuit het OT zien we een lijn dat de kinderen, juist vanwege het verbond, meedoen.
Bij de Pascha-viering, de voorloper van het Avondmaal, was het kind nadrukkelijk aanwezig en deed ook mee. Moest ook vragen stellen en meeëten.

In het NT zien we vooral de kring van volwassenen bezig.
Jezus met zijn discipelen.
Jezus viert dat laatste Avondmaal niet met zijn gezin maar met zijn leerlingen.
We zien geen kinderen aan het Avondmaal in het NT.
Dat zegt niet zoveel.
Want snel na de instelling werd de Heer gekruisigd en in Handelingen lezen we dat de gemeente het brood breekt, zonder veel specifieke info over hoe dat er precies aan toeging. Hetzelfde kun je zeggen over de doop.
Daarover lezen we ook niet zo specifiek of het volwassenen en kinderen of alleen volwassenen betrof.

Blok 5. Voor wie is de maaltijd van de Heer?
Voor hen die zichzelf kennen als zondig mens en weten waar ze daarmee naar toe moeten.
Mensen die verlangen om hun geloof te versterken en hun leven te beteren.
Daarbij zou je kunnen overwegen om daarom de kinderen mee te laten doen.
Als een leerproces. Als oefening om zelf hun geloof sterker te maken.
Door wat je ziet, door wat je proeft, door wat je hoort.
Sacramenten zijn er juist om je geloof sterker te maken!

Ik heb het zelf, tot voor kort, nooit zo'n belangrijk onderwerp gevonden.
Omdat ik lid was van een kerk waarbij het niet zo'n issue was.
Zo was het, zo ging het, en iedereen was er wel tevreden (?) mee....
De panelen schuiven, door omstandigheden, door corona, door de eenwording met de NGK.
Boeiend, mooi. Laten we niet in paniek raken.
Laten we deze tijd, en deze dienst zien als een soort denkoefening.
Gewoon om er eens over in gesprek te kunnen gaan met elkaar.

Ook hier in Berkum mag dit gesprek gevoerd worden.
Onder een open hemel.

Met ontzag en diepe liefde voor de Here God, zijn Zoon en de Geest.
Dankbaar voor de genade. Dankbaar voor de liefde, samen met elkaar...
Waarbij we Avondmaal vieren totdat Hij komt.
In heilige, gespannen verwachting.
Tot we Hem mogen zien, tot we mogen meedoen met de maaltijd van het Lam, amen.